

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Про те, що Івано-Франківськ (до 1962 року – Станіслав) – особливе українське місто, ніхто не розкаже краще за іванофранківців. **Моє місто** – це нова серія історико-краєзнавчих видань, присвячених особливим історичним епохам Івано-Франківська, його видатним уродженцям та мандрівникам. Її засновано з ініціативи видавництва «Лілея-НВ» для популяризації міської цивілізації, її минувшини й культурно-мистецьких традицій.

Іванофранківці, чи, точніше, станіславівці, не можуть не писати про своє рідне місто. Вони пишуть про містян та окрему людину, правду та брехню, кохання й насилля, приватне та громадське життя, мир та війни, і завше в їхніх публікаціях присутнє рідне місто. Це місто, оспіване в легендах і переказах, завжди різне в багатьох його краєзнавчих образах.

Любов станіславівців до свого міста формує особливий станіславський літературний феномен. Жоден з образів Івано-Франківська не претендує на всеосяжність, зате кожен із них провадить до почуття «малої Батьківщини», до глибини серця. Це почуття, інколи правдиве, інколи надумане, створене нашими сучасниками. Авторська уява реагує на такий Івано-Франківськ, перетворює його на позитивний міт, возвеличує його історію та сьогодення, а також окремих громадян.

Моє місто – це, звісно, приклад сучасного івано-франківськознавства. Однак воно не агресивне і не нав'язливе. Воно – доброзичливий приклад того, як маємо шанувати власне минуле і наближатися до цілком нового розуміння краєзнавства.

До складових івано-франківської ідентичности належить її історія. Вона суперечлива, загадкова і проблематична, а подекуди зовсім невідома. І разом з тим саме цим цікава. Її цікавість яскраво свідчить, що Івано-Франківськ відрізняється від будь-якого іншого міста в цьому світі.

Перший випуск із запропонованої серії – **Історія окружного міста Станіслава в Галичині в 1847 р.** – це своєрідний краєзнавчий путівник вузькими вуличками старого міста, позначеного шармом цісарсько-королівських часів.

Наші читачі можуть справедливо запитати: «А чому про Станіслав 40-х років ХІХ століття, а не, скажімо, про засновників міста Потоцьких або давніх містян?» або «Чому не в хронологічному порядку чи за абетковим принципом?»

Поважаємо їхні думки і запитання. Проте сьогодні маємо за честь презентувати краєзнавчі тексти про місто в часи наддержави Габсбургів – цільну епоху творення і формування того духу і образу «старого Станіслава», який, на жаль, не дійшов до сьогодні.

Ці особливості – образи багатокультурності і толерантності, культурного і мистецького новаторства – наскрізь пронизують внутрішній і зовнішній світ модерного Станіслава. Поза сумнівом (хоча й цього не відкидаємо), вони просвічують темні й непривабливі лакуни рідної історії і демонструють заглибини в світ мікrokосмосу городян. Адже дух Станіслава пізньосередньовічної та австрійської епох, а відтак – міжвоєнного періоду, поруч з храмами і кам'яницями, вулицями, надгробними пам'ятниками з написами русько-українською, німецькою, польською, вірменською, ідиш, живе в етнічній пам'яті станіславівців і в долях кількох поколінь різних національностей, життя яких було у кожного по-своєму якимось чином пов'язане з містом у межиріччі Бистриць.

Це твердження, загалом дискусійне, між іншим свідчить, що образ того Станіслава, який називаємо ще цісарським, реалізовувався в кількох хронотопах: духовному, топографічному, топонімічному, соціально-політичному. Саме він, хронотоп, був репрезентований цілою галереєю людських образів станіславівців: русинів-українців, жидів, поляків, німців, вірменів. Ця галерея – давно забутий світ нашої історії, світ локального колориту, який вже ніколи не повернеться на «круги своя».

Австрійський Станіслав – русько-український, жидівський, польський, вірменський, – про який йтиметься у першому випуску серії, звісно, вже в засвітах. Однак його позитивні і негативні сторінки ще сьогодні можемо якнайповніше використати. І лише тоді здійсниться принцип історії як науки, яка може і повинна навчати. Це заклик до усіх, хто не байдужий до власної історії, до власного етнічного коріння. Адже не можна бути громадянином Івано-Франківська і не знати, а почасти й не бажати знати його минуле. Це заклик і до тих, хто почувається іванофранківцем, але з різних причин вже давно поза історичним Станіславом.

Як науковий редактор сподіваюся, що презентовані краєзнавчі тексти стануть початком, який пробудить додатковий інтерес до певних історичних подій або ж особистостей давнього Станіслава і сучасного Івано-Франківська. Кожен текст – це лише невелика частинка велетенської мозаїки, скласти яку вже сьогодні дуже важко, але принципово необхідно.

Створімо ж разом популярний проект «Моє місто», який стане дороговказом в історії та культурі для усіх, хто вважає себе іванофранківцем.

Іван Монолатій